

Tárgytematika

Gazdaság és társadalom térbeli folyamatai (Gazdaságföldrajz)

NGB_RT003_1

Tárgyfelelős neve: dr. Hardi Tamás

Félév: 2013/14/2

Beszámolási forma: Vizsga

Tárgy heti óraszám: 2/0/0

Tárgy féléves óraszám: 0/0/0

OKTATÁS CÉLJA

A tantárgy a társadalom felépítésének, jellegzetességeinek térbeli vetületét vizsgálja. Bemutatja a társadalom életjelenségeinek területi különbségeit, azok változásait, mozgásfolyamatait, ezek kialakulásának okait, a földrajzi környezet differenciáló hatását. A társadalom életjelenségei alatt értjük annak gazdasági, demográfiai, etnikai, kulturális/civilizációs, politikai jellemzőit, megtelepedési, migrációs folyamatait stb. Fontos elemnek tartjuk a társadalom környezeti szerepének, hatásainak elemzését az egyes témák keretei között.

Minden téma ismertetésénél az elméletek alapján bemutatjuk az általános/világ jelenségeket, valamint a magyar vonatkozásokat is.

A tantárgy célja, hogy hallgató felismerje, elemezni tudja az egyes társadalmi jelenségek mögött álló földrajzi szükségszerűségeket, okokat, valamint átlássa a földrajzi környezet és a társadalmi folyamatok közötti interdependenciákat.

TANTÁRGY TARTALMA

1. A világgazdaság jellemzői, területi egyenlőtlenségei. A területi különbségek kialakulását magyarázó főbb elméletek. A földrajzi determinizmus elméletei. A strukturalista modell – Wallerstein világszemlélete
2. A centrum és periféria térségek a világgazdaság történetének különböző korszakaiban.
3. A kereskedelem és a tőkemozgások irányai a világgazdaságban.
4. A globális problémák, fenntarthatóság. A nemzetközi integrációk.
5. A népesség földrajza. A népességszám változása. A vándorlás.
6. A népesség összetétele. Magyarország népesedésének története.
7. A településföldrajz. A település fogalma. A település és a földrajzi környezet viszonya. Tanyak, falvak: a vidék települései. A városok. Az urbanizáció. Városi funkciók, városhierarchia, városhálózat. A városok belső tere.
8. Magyarország településföldrajza. A magyar településhálózat kialakulása. Szuburbanizáció Magyarországon.
9. A gazdaság strukturális változásai és az azokat bemutató elméleti modellek. W. W. Rostow lineáris fejlődési elmélete. „A nagy átalakulás” modellje. Francois Perroux növekedési pólus elmélete. A világgazdaság fejlődési szakaszainak modellezése, ciklikus modell. Paul Krugman és az „új gazdaságföldrajz”.
10. A természeti erőforrások földrajza. A természeti erőforrások fajtái és földrajzi elhelyezkedése. A fogyó erőforrások típusai és készletei. A kőolaj és világgazdasági jelentősége.
11. A mezőgazdasági termelés földrajzi alapjai. Természeti feltételek. A földterületek értékelése és

hasznosítása. A mezőgazdaság területi típusai a Földön.

12. Az ipar területi elhelyezkedésére ható természeti és társadalmi tényezők. A természeti tényezők.

SZÁMONKÉRÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE

Vizsgaidőszakban írásbeli teszt.

KÖTELEZŐ IRODALOM

Kötelező irodalom:

Hardi Tamás Dr. - Szörényiné Dr. Kukorelli Irén: **A gazdaság és a társadalom földrajza**. Győr : Széchenyi István Egyetem, 2006. 208 p.

Letölthető: <http://kgy.vgtk.sze.hu>

Ajánlott:

Cséfalvay Z. (1994) *A modern társadalomföldrajz kézikönyve*. IKVA Könyvkiadó Kft., Budapest.

Haggett, P. (2006) *Geográfia – globália szintézis*. Typotex, Budapest.

Tóth J. (szerk.) (2001) *Társadalomföldrajz I–II*. Dialóg Campus

Segédanyag az órai jegyzeteléshez:

Az órán bemutatott vázlatok a fenti helyről letölthetők.